

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอบ้านนาสารแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

- ระยะที่ 1 ศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยว
- ระยะที่ 2 ศึกษาระบบการบริหารและการตลาดการท่องเที่ยว
- ระยะที่ 3 ศึกษาเพื่อสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวของชุมชน

ในระยะที่ 1 นั้น การวิจัยใช้เทคนิคของการสำรวจ และการทดลองในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นทางการท่องเที่ยว โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน และระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. จัดหากู้มนำและอาสาสมัครจากชุมชน
2. จัดประชุมทำความเข้าใจและวางแผนการทำงาน
3. ศึกษาเส้นทางและทรัพยากรท่องเที่ยว
4. คัดเลือกสวนผลไม้ที่จะเข้าร่วมโครงการ
5. อบรม สร้างความเข้าใจแก่ชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
6. ทดลองท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพ 2-3 ครั้ง
7. สรุปผลการทดลอง
8. ประเมินโครงการและสรุปผลการเรียนรู้ของชุมชน
9. รายงานผลการวิจัย

2. การศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วย

2.1. การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ใช้ตัวชี้วัดทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยประยุกต์จากการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท) และประสบการณ์ทางการวิจัยทางการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของผู้วิจัย โดยมีตัวชี้วัด ดังนี้

- 1.1.1 ธรรมชาติและความสะดวกสบาย
- 1.1.2 ความน่าสนใจ

1.1.3. การคมนาคม และความสะดวกในการเข้าถึง

1.1.4. แหล่งท่องเที่ยวประกอบอื่น ๆ ในพื้นที่

1.2. การศึกษาศักยภาพของชุมชน ประกอบด้วย

1.2.1. จำนวนและความสนใจของเจ้าของสวนเกษตร

1.2.2. ความพร้อมในการมีส่วนร่วมด้านบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวของ
ชุมชน

1.2.3. ความพร้อมด้านผู้นำ และคณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1.2.4. ความพร้อมด้านสถานที่ และจุดบริการนักท่องเที่ยว

1.3. ศักยภาพอื่น ๆ

1.3.1. ความสนใจในการเข้าร่วมรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.2. ความพร้อมในการสนับสนุนของหน่วยงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่

1.3.3. ความพร้อมในการสนับสนุนของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว

3. การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว

เมื่อได้แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพขั้นต้นตามข้อ 2 แล้ว คณะผู้วิจัยและชุมชนจัดทำรายการท่องเที่ยวพร้อมกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อจัดทดลองท่องเที่ยว โดยใช้นักท่องเที่ยวทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน เพื่อทำการประเมินและปรับปรุงรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวจำนวน 2-3 ครั้ง

4. การประเมินศักยภาพและความเหมาะสมทางการท่องเที่ยว

ทำการประเมินความพึงพอใจและสำรวจความเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยคณะบุคคล 3 กลุ่มหลัก คือ

3.1. นักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง

3.2. กลุ่มมัคคุเทศก์และผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3. คณะนักวิจัย

5. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย

5.1. แบบประเมิน

5.2. แบบสังเกต

6. เกณฑ์การประเมิน

แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

0 – 1.00	หมายถึง	ไม่มีศักยภาพ	หรือ	ไม่พึงพอใจ
1.01 – 2.00	หมายถึง	ศักยภาพต่ำ	หรือ	พึงพอใจต่ำ
2.01 – 3.00	หมายถึง	ศักยภาพปานกลาง	หรือ	พึงพอใจปานกลาง
3.01 – 4.00	หมายถึง	ศักยภาพมาก	หรือ	พึงพอใจมาก
4.01 – 5.00	หมายถึง	ศักยภาพมากอย่างยิ่ง	หรือ	พึงพอใจมากที่สุด

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเบื้องต้น เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ฯลฯ

7.2. ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปผลการจากสัมภาษณ์ การสังเกตและการประชุมแบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

8. การสรุปผลการเรียนรู้และประเมินผลลัพธ์

การวิจัยนั้นนอกจากศึกษารูปแบบเส้นทางและความพร้อมของเกษตรกรในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว ยังหวังผลในการสร้างการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนด้านการท่องเที่ยวอีกด้วย ดังนั้น นอกจากจะประเมินผลในส่วนของรูปแบบเส้นทางและความพร้อมของเกษตรกรในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ยังใช้กระบวนการในการสรุปทบทวนด้วยเทคนิค AAR (After Action Review) รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ของประชาชนในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ประกอบด้วย

1. ความสามารถในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
2. ความคิดและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน
3. การพัฒนาทางเศรษฐกิจของชุมชน และการแก้ไขปัญหาหาคาผลไม่ราคาตกต่ำ
4. ความสามารถในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

โดยการสรุปผลการเรียนรู้จะดำเนินการเป็นระยะ ๆ ส่วนการประเมินผลลัพธ์จะดำเนินการเมื่อโครงการสามารถดำเนินการได้ครบทุกขั้นตอน (เมื่อจบระยะที่ 3)